UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Provincia Rhenana

urn:nbn:de:hbz:466:1-68850

Visual Library

PROVINCIA RHENANA

COMPLEXA eſt vtroque anno Prouincia Rhenana Collegijs decem Socios decem ſupra trecentos. nempe (poſterioris anni tantum ſubducto numero) Colonienſi triginta quattuor. Treuirenſi quinquaginta ſeptem. Moguntino vndeſexaginta. Herbipolitano vnum & quinquaginta. Spirenſi ſedecim. Fuldenſi viginti nouem. Heiligenſtadienſi quattuordecim. Confluentino ſeptemdecim. Molſemienſi plus minus viginti. Paderbornenſi duodecim. Denati his duobus annis vnus & viginti. Adnati nobis quadraginta vnus.

COLLEGIVM. COLONIENSE cum aliquot Miſſionibus.

VT SVPERIORE anno noſtrorũ conſpectior fuerit induſtria, illud effecit, quod Sereniſſimus Dux Parmenſis in Noueſii oppugnatione (quod oppidum expugnauit poſtea) ægros & ſaucios omnes huc deferendos curauit. Itaque cum eſſent apud nos qui Gallicam, Hiſpanicam, Italicam, ceterasq. linguas percallide noſſent, eorum curandis animis corporibusq. opera diligenter impenſa. Catechiſmum explicare aggreſſi in hac vrbe decem locis. aduerſis

initijs, optabili euentu: irriſu videlicet imper-
in diſcendi ardorem conuerſo. par eripiendi
e dæmonum laqueo vtilitas. tam multi nobiles
ligioſi viri anno poſteriore noſtris meditation-
Collegio expoliti, vt ab ijs fere numquam dom-
cua eſſet. priore abſterſerunt confeſſione toti-
maculas amplius centum. atque in his, mu-
quæ in magna erant deſperatione vitæ propt-
ſcientiam ſcelerum nonnullæ. ab adulterio, inc-
reſi ereptæ complures. quamquam & ab hæ-
non pauci. nec ſanis conſilium, nec ægrotis au-
nec egentibus eleemoſyna, noſtris procurant-
fuit. et apertus iam aditus in ptochijs ad pa-
quorum inuiſendorum erudiendorumq. cura-
priam ſibi fecit noſter vnus ſacerdos: non ign-
ſqualidis ſentisq. corporibus latere animas
gno emptas. eius, aliorumq. Catechiſtarum
patrocinio, æreq. adiuuant honeſti viri e Ma-
dalitate Beatæ Virginis: & alij aliquot, qui c-
mos quotidie ſuppeditant, ad noſtrorum arb-
rudibus diſtribuendos. Sodales omnino trecen-
gna omnium pietas. Duo germani fratres pa-
ægrum atque obfirmatum in hæreſi, numqua-
terunt vrgere, orare, interpellare, donec ille
mas curas ad Deum conuertit, et prauas dete-
in quibus conſenuerat, opiniones, munituſq. E-
Sacramentis, diſceſſit fidentior e vita. Alium
dem cœtu adoleſcentem, ornandis venerandiſ-
ctorum imaginibus cubicularibus ſedulo dedi-
tus morbus lecto affixerat: ipſe interea to-

Deipar

Deiparæ cogitatione defixus, eam tantum habebat in ore, quam vnam habebat in mente. pridie quam migraret, matrem appellat: ait viſam ſibi Virginem cũ filio, quibus additus erat Angelus miniſter: ab ijs ſe accerſi. proinde eam hoc ſupremum orat, vt floſculos, quos haberet domi acu pictos, opere plumario, ad Congregationem Dei Matris mittat. ipſe poſtridie vultu in eam partem conuerſo, vbi cæleſte apparuerat viſum, ridenti ſimilis deceſſit. Erat in eiuſdem Sodalitio Virginis ſacerdos, pietate iam ac Theologiæ ſcientia excellens. qui rei Catholicæ cauſa Zelandiam ſibi (ea eſt inſula Hollandiæ finitima) eundum putauit: nec ante Colonia diſceſſit, quam noſtrorum ſe precibus obnixe commendaret. Is nunc, maximo licet vitæ diſcrimine, opem fert depoſitæ genti. Ita ex medici periculo, & ex deplorata ægroti valetudine, ſubſidij laus augetur. Res domeſtica aucta & adiectis ædibus, & reditibus annuis: Sereniſſimi videlilicet Principis, & Apoſtolici Nuntij, quæ numquã intermittit, beneuolentia. Etſi oblatum eſt etiam tempus aliorum liberalitatis experiendæ neceſſariũ. Cum enim tres e noſtris, qui Noueſium nauigabant, excepti eſſent a prædonibus hæreticis, eorumq. ſaluti pretium factum aureorum bis mille, tantumdem contributum eſt ab amicis, vt illi ſoluerentur. bimeſtris eorum carcer fuit: etſi ne verbo quidẽ aſperiore appellati, aut vultu alieniore conſpecti. tantum abeſt vt corpora torquerentur, vel non ſinerentur quotidianas preces Deo perſoluere. Citius loquentes eos interdum de Diuinis rebus libenter audiebãt.

Ex

Ex hoc Collegio noſtrorum aliquot (certum nu-
rum non habeo) miſſi Duſſeldorpium (hoc eſt Mon-
ſis ditionis caput) ibi, et pacatæ Moniales, & p-
torum ſordibus expiatæ: & vir nobilis, antea
ticus extremum ſpiritum ab ipſa ſtatim c-
ſione edidit, quem ægre retinebat. Deſtinatus e-
ſacerdos cum ſocio ad Illuſtriſſimum Principem
liacenſem, rem Chriſtianam, rudem populum e-
do, hæreticos refellendo, errantes ad Eccleſiæ
mium reducendo, crebras conciones habendo i-
tis oppidis, iuuit. Et tenduntur illi quidem ab a-
ſarijs inſidiæ, ſed Dei prouidentia eluduntur.
eius dexteritas: qua, et ægrotans aliquando me-
pro mercede, & conuiuio exceptus conuiuatori
gratiarum actione (peræque enim vterque h-
laborabat) reddidit animi ſanitatem.

NVSSIA proximis annis ab hæreticorũ pe-
occupata, ab Principe Colonienſi, virtute Sere-
mi Parmenſis nuper recepta eſt. eius igitur dum
tur opera ruinis reſarciendis, vocati ſunt noſtri,
vacent tum inſtaurationi ſacrarum ædiũ, quibu-
gatis ornatisq. indicta ſupplicatio ſplendidiſſima
etiam incolarum ſaluti: qui & inſtituti in doct-
Chriſtiana & excitati concionibus: ne ve hab-
libros, quibus corrumpantur, miſſis per domos p-
ca auctoritate quæſitoribus, qui omnes auferan-
comburendum, prohibiti.

BONNÆ quoque, Archiepiſcopi Coloniẽſis
tu, datũ non nihil temporis malis euellẽdis ſtirpi-
quæ iterum pullulabant. concio & Catechiſmi

catio

catio frequens habita. cũ ſæpe luſtratur carcer. Anabaptiſtæ duo religioni Catholicæ aſſerti. Sed huc dum reditur altero anno, neque inutilis eſt commoratio, ad fidem non nemine redeunte, quarta hora ante lucem, qua ſomnus mortales altiſſimus premit, vi, ſeu magis proditione, hæretici oppidum inuadunt diripiuntq. profanatis templis, multis Eccleſiaſticis vel captis, vel cæſis: duo e noſtris cum amico tertio, Deo duce, celeritate fugæ periculum euaſerunt.

TREVIRENSE. COLLEGIVM

HOC Collegium Domum habet Probationis adnexam. vtroque anno vi morbi graſſantis afflictum eſt. et priore quidem, quattuor: poſteriore octo, omnes fere tyrones, excepto ſocio magiſtri Nouitiorum, deſiderati. ſed de illis prius: quos non omnes peſtilentia, vnum enim ſacerdotẽ lenta tabes, abſumpſit. at ex ijs, quos peſtis, vnus item ſacerdos, ipſo ſtatim initio morbi, ſponte in villam ſuburbanam ſeceſſit, ne alijs officeret. qui vero obijt poſtremus, haud facile dici poteſt, quo pietatis ſenſu. ſedulam hic operã ægrotis Fratribus et morie͂tibus præſtabat, ſine timore, non ſine periculo. eadem enim mali ſæuitia correptus etiam ipſe. quod vbi intellexit, peccatorum confeſſionem repetit iam inde a pueritia, tã multis effuſis lacrimis, & excuſſis audienti, vt confunderent vtrumque. Is cum ante obitum non ita diu, arcto Crucifixi imaginem foueret amplexu, crebroq. illa interruptis vocibus iteraret verba: IESV

fili

fili Dauid miſerere mei, leni quodam arriſu, la
geſtu excipere viſus quoſdam venientes, breui
ritur. Anno autem poſteriore, inter illos, qui a
liorem vitam migrarunt, fuit vir firmata ætat
ignobili fama: in quo vis apparuit Dei proui
qui, delectum illum a puero, ſed parentum aſtu
uerſum, matrimonij deinde compedibus impedi
omnibus tandem vinculis & periculis exem
adduceret ad ſeruiendum ſibi in hoc monte, vb
ſũmatus in breui (tres enim tantum apud no
menſes) humilitatis tamen ſtudio & parendi a
tate, expleuit tempora multa. Et ſunt quide
mortuorum æmulationem viuentes excitati. n
non in circumiacentibus ſolum pagis, ſed e
vrbe, quod factum eſt tribus locis, expoſita do
Chriſtiana, auditiq. plurimi confitentes. in
præterea annonæ caritate certis diebus in hebd
das ſingulas, ad quadringentos pro foribus C
vtcumque refecti: inſtructi parochi: multis c
binæ abſtractæ. errore depoſito, ad Eccleſiæ g
additi nonnulli: milites aliquot externi infirm
tudine, domi noſtræ in valetudinario habiti, du
ne confirmarentur. in eruendis denique animis
cibus diaboli, perſæpe pugnatum: magnum enim
uentum veneficorum hoc biennium tulit. e qui
cet aliqua, prout ſcribenti occurrerint, degu
Aedes viri nobilis nocturnis infeſtæ terricul
ſtrorum aduentu & efficaci prece in poſterum
ratæ. Amplius viginti millibus paſſuũ abeſt ab
uicus, in quo domus erat huiuſmodi terrorib

fami

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

*famis. & interdiu quidem clara luce uolitabant ſe-
dilia, comminuebantur uaſa, fragmina paſſim ſparge-
bantur: concutiebatur ſupellex, diſiiciebatur, diſtur-
babatur, diripiebatur loco: nemine comparente. no-
ctu cubantibus ſtragula detrahebantur, culcitæ ſub-
trahebantur, interdum cædebantur ipſi citra noxam:
ut adeßet timor, dolor abeſſet. etſi longior ille timor
non carebat dolore. Miſſi huc duo e noſtris: quibus
prior cura & potior fuit, ut familiam abſtergerent
ſorde peccatorum. ſentire hoc uiſus dæmon, interquie
uit ad tempus: ſed ſacris deinde aſperatus precationi-
bus, noſtros horrifico circum ſtrepitu territare, hoc
uehementius, quo minus temporis uſque ad lucem
ſupererat. poſtero die habita eſt opportuna concio,
ſollemniq. cærimonia, populo comitante & adpre-
cante luſtratæ ædes, riteq. purgatæ. Sequitur res non
parua a paruis initijs. Puella nuper ab hæreſi & fla-
gitijs reuocata, cum amiſiſſet domi neſcio quid e ſu-
pellectili non magni pretij, vt mulieres animum in-
firmum gerunt, tanto mærore proſtrata eſt, vt non
multum abeſſet ab amentia. obſeruauit tēpus gnarus
nocendi. perſuadet ediā, donec amiſſum recuperet.
triduum ab omni cibo ſe abſtinuit: precationi interea
vacans: hanc contra diſſuadet dæmon: ſuggerens vi-
delicet ſatis eſſe abſtinentiā. fruſtra. nā ad preces re-
dibat. neque ille ſe tenuit. nec uero occulte amplius,
ſed aperte aggredi inſtitit. offert ſe ſtrigoſo pectore,
& facie truculenta: minas addit, ſpem miſcet, ſi ani-
mum ſibi deuoueat, reddendæ ſupellectilis. agnitio
hoſtis fuit periculi depulſio. ſtatim enim illa ad ſa-*

cerdotem,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

cerdotem, a quo ſolatium primo, deinde conſe-
agnum, arcendi monſtri remedium, accepit. Pu-
tera claris natalibus, ad depellendum grauem c-
ris morbum, medicis nihil proficientibus, mulie-
rum veneficia adhibuit. inter quæ cũ magnope-
pularet cæco ictu, claro ſenſu, exanimata iace-
accitus ſacerdos, aqua luſtrali ægram aſpergit. i
ſe rediit, extrudit Sagas, vt erat iuſſa: nec mult-
ſanitatem adepta. Ceterum comprehenſi dam-
veneficij, viri, mulieresq plures viginti: atque h-
è numero aliquot nobiles & opibus potente-
nes ad iniuriam in homines, ex præſcripto ca-
nefandi addiderant affirmationem perfidiæ ad-
Deum. ita impuris execrationibus velut furi-
ſtimulis actæ mentes, ad omne ſcelus omnemq
nem impellebantur. huius atrocitatem culpæ
rum aliqui eſſent ſuſpendio expiaturi, alij flamm-
ſtrorum aſsiduitate effectum eſt, ne toti morere-
præceſsit enim ſalutaris peccatorum confeſſio,
interfectis corporibus, animas liberauit. Puella
dam ex honeſta familia, annos nata circiter qua-
decim, a malefica matre inducta eſt, vt Magicis
ficijs cacodæmoni initiaretur. eam mater ipſa, qu-
ſtea igni tradita eſt, in quæſtione habita, flagitij
ſciam ſociamq. nominauit: excuſabat ætatis im-
dentia. perſuadetur puellæ, vt abiuret diabolum
paret ille hoc parãti, iræ plenus: ac ne deſciſcat, m-
ri ſonerat promiſsis, minis terret. Sed omnis inan-
natus ludibrio fuit. Ipſa in Cœnobiũ Deo famula-
mulierum ſponte conceſsit. Adoleſcens erat ruſti-

ſu-

ſed peracri ingenio intra quintumdecimum annum: hic non ſemel acceſſerat ad feralem locum, vbi permiſti feminis mares, & ætatis teneræ maioribus dæmone magiſtro epulabãtur, noctis licentia omni diſcrimine pudoris extincto. Ipſe tamen nondum Deo Deiparæq. renuntiauerat, execrandas nondum precationes fecerat, dæmone præeunte. felis tãtum cerebrum cum ſumpſiſſet in cibum, decreſcente luna ſentiebat ſibi mentem imminui. vbi hanc ingreſſus eſt vrbem, quam numquam antea viderat, eo nimirum ducente ad ſupplicium, qui duxerat ad maleficium, vti fanaticus deductus eſt in ædes Principis, ut ſeorſum ab alijs certa in domus parte curatus a noſtris, diabolum excuteret. Sed cum ei nulla noctu daretur quies a dæmone, coniuratiſq. a quibus ſæpe diuerberabatur, vel cerea effigie ſacri agni, quam ad collũ habebat, auulſa: Archiepiſcopo placuit mitti in Collegium. nec hic quidem fuit miſero pax, niſi ſollemni ritu cubiculo expiato. Pretium erit, quædam ex ijs memorare, quæ ab ipſo narrabantur. Ita enim ipſimet Antiſtiti. Cum exerceretur noſtra comeſſatio, fuit vnus, e tua coborte, qui gloriatus eſt, quadam nocte (indicabat eam, quæ fuiſſet) dormienti tibi potionem peſtiferam ingeſiſſe, reperto ad te aditu ex occaſione agni Dei, quem, iturus cubitum, reliqueras imprudenter in menſa. quod ſi paulo capacior fuiſſet calix, mortem non effugiſſes. Et certe ipſe Archiepiſcopus dixit, ſe poſt illam noctem ita infirma fuiße valetudine, vt per aliquot dies decumbere cogeretur. cum hæc dicens in magna co-

rona nobilium, non faceret fidem, ad Pr
vrbis. Quin & te, inquit, noſtræ lamiæ bis in
ſed ab ea pyxidula, quam fers continenter,
imagines binæ, & neſcio quid conſecratum (
Dei intelligebat) ſunt a conatu repulſæ. de
geſtatione rerum confeſſus eſt Præfectus. Ide
leſcens cum exorciſatur in templo, obſtipo
oculis in ſpeculare, quod erat altare iuxta,
hæſit aliquandiu. interrogatus ecquid videret
mulauit primo, deinde cum vrgeretur: Video,
dominum meum (dominum ſuum iſti ment
cui obtemperant, dæmonem appellant) en ill
ſambuco ſtat: manu mihi & oculis loquacib
citer minitans, ſi mutem fidem. Adoleſcens
milibus illuſus præſtigijs ante triennium nob
ditus, redditus fuerat ſanitati: etſi mobilitate
& verſutia hoſtis recidiſſe dicitur, vnde ſurr
Hic, non ſecus atque ille, acerrima eſſe ret
monum odia in Ieſuitas, quos diſſimillimos eſſe
tur ſibi, ac diuerſa volentes: ita vt omnes ad
primendos artes conquirant. et receperunt
dæmonum amicæ ſublaturas aliquot veneno
tata res eſt nullo exitu. conuenerunt etiã non
ad exhauriendam illorum cellam vinariam: ſe
in dolijs expreſſum eſſet IESV nomẽ, prohibit
ex his veneficis cum puerum infantem ruſtici
in oſculum applicuiſſet, in tenero eius crure
rum preſſu reliquit vlcera, quorum lues quoti
ualeſcebat. ad ignoratã mali cauſam medicina
quam adhibita. Vbi hoc patuit e conteſtata

carearum confeſsione, ſacerdos vnus e noſtris patri auctor fuit, vt ad ædem Dei Matris, quæ hic religioſe colitur, deferret infantem, Sacrumq. pro eius ſalute curaret celebrandum. factum eſt: puer conualuit. Et quoniam nobis res eſt cum tali hoſte, aliam etiam ei prædam, Deo fauente, eripuimus: monachum ſcilicet, & monacham, qui in apoſtaſia atque hæreſi ex inceſtis nuptijs filios ſuſceperant. ille concionatorem hæreticum egerat annis viginti: hæc poſt viri mortem, alium quærebat. mulierculam ſimiliter, quæ octauum iam annum ſacerdoti adhæſerat. Archiepiſcopi conſtans erga nos beneuolentia, hoc biennio clarior: quod & templo pulchra ornamenta, & Collegio inſulam, quæ eſt contra villam, vnde magni reditus propediem ſperantur, et iuuenem capitalem noſtrorum precibus donauit.

COLLEGIVM. MOGVNTINVM

SACERDOS vnus ſuperiore anno deceſſit: alter quo minus decederet, multis piorum votis in vita retentus. Incitauit hoc noſtros ad virtutē: nec minus illud, quod ſequitur. Quidam a Societate defecerat, quod inani ſpe longioris vitæ, & falſæ cupidine libertatis animum impleſſet. vtrumque ſecus proceſsit. biennio poſt mortifero afflictus morbo decubuit. et quamquam voti obligatione ſolutus, cum formidoloſiſsimum inſtare diem intelligeret, quo ad acerrimam Chriſtianæ vitæ rationem erant omnia dicta, facta, cogitata exquirenda: memor vnde excidiſ-

ſet, ſubdiffidere cœpit, ſe indignum clamitan Dei, quam olim tam paruifeciſſet. et creuiſſe ti deſperatio, niſi accitus ſacerdos noſter e rus, pauidum & vecordem conſcientia, ad ſp xiſſet. Vſque adeo, qui viuere in cœnobio n quia durius, in eo ſaltem, quia tutius, exopta Hæc igitur duo, noſtris, vt dicebam, ſtimulos rentibus, addiderunt. id autem ex his collig Fratres duo, remittendi, vt fit, animi cauſa, hieme rus conceſſerant. redeunt ad vrbem de iam die. incidunt in miſerum ac miſerabile ſp lum. Torrida effigies militis, potius quam mi bat in cœno: ita illuuie, ſqualore, vi frigoris p rat totus, & crura pedeſq. habebat ambuſta mem appellant, excitant, attollunt, magnoq niſuq. iam obſcura luce pertrahunt ad vrbem chium non patebat. apud ſacerdotem extern cte relinquitur. poſtera die cum lucis princip dicant veſtẽ ad eum contegendum: exuunt, altera (ita adhæſerat carni) non ſine pelle. niem abſtergere, horrentes artus calida ablue reficere, quod opus eſſet ad hominem refocill nihil omittere. deinde vero, ad hoſpitalem do ductum, Eccleſiaſticis myſterijs imbuere. hoc mum ei officium magis neceſſarium fuit: cum gor correpti corporis omnem vinceret curam buit. Melius in ſpecie, alteri factum: qui cum buſdam adoleſcentibus, qui nobis dant operam tus eſſet in publico, algore atque inedia co deductus eſt domum, ibiq. liberaliter habitus

ſi

ſi optime confirmatus, inq. noua veſte remiſſus. Adeo autem fuit anno ſuperiore hiems ſæua & aſpera, vt obducta glacie vtraſque ripas committeret Rhenus: & onuſtos carros durato tergo tranſmitteret. Magnitudinem frigorum, vt ſæpe, excepit caritas annonæ: eã noſtri, vt ſiue per ſe, ſiue per alios, in multis leuarẽt, nõ mediocriter laborarunt. alias etiã itum ad eos, qui cum morte luctantur. hoc in genere illa. Vir erat tertium iam decimũ annũ corporis membris ita in orbem conuolutis, vt informi globo, quam homini ſimilior eſſet. adſunt huic noſtri nocte extrema, vt alloquantur, & cohortentur abeuntem. affuit & quædam mater familias honeſta, quæ vniuerſam familiam ad tale exciuit ſpectaculum. En, inquit, exemplum rerum humanarum. Ite nunc, indulgete choreis & cantibus. Hic eſt exitus noſtri itineris. Ecce omnes morimur, & ſicut fluuij breuiore longioreue ambitu in hunc delabimur Oceanum. Quin vos hæc meditamini, & rapitis, dum licet, benefactorum occaſionem? Hæc coram mulier de morte diſſerebat: at vir interea mortalitatem explebat. Demortui cadauer (orauit enim ipſe, vt ne a feminis curaretur) pollinxerunt noſtri: quod germano eius fratri, qui tum domo aberat, quam gratiſſimum fuit. Alter e primaria vrbis familia, morbum nactus difficilem, difficiliorem pertinacia faciebat: neque enim ſumebat quicquam cibi, & orantium multorum atque obſecrantium preces, ne mortem ſibi accelerarct, taciturna obſtinatione comprimebat. ad extremum, vocatus cum eſſet vnus e noſtris, ipſius admonitu & refouit corpus ci-

bo, & confeſſione perpurgatum animum ſacri
Euchariſtiæ Sacramento. incidit mox in phre
nec, niſi poſtquam animam efflauit, a noſtris re
nec morientes tantum, ſed viuentes etiam adiu
multi. ſiue qui hæreſim deteſtati publice, ſiue
recta fide firmati. Et fuere qui de peccatis om
tæ confeſsi meliorem inſtituerent: plures, qui re
rent inimicis offenſam. quod factum eſt ſeme
duorum rixa in tantũ proceſsiſſet, vt armati e
que parte non pauci, in mutuam perniciem ven
tur. Catechiſmi fructus in quattuor vrbis loc
ſuburbanis totidem pagis, non pœnitendus. E
etiam aliquis e binis miſsionibus. peruerſa cm
dam in pago inualuerat conſuetudo, vt qui ad
acceſſuri erant menſam, vſitata ſcilicet form
neratim peccata confitentes, manipulatim a p
abſoluerentur. hæc ſublata: etſi magni operis re
& curione, et curialibus, de eo, quod faciẽdu
edoctis. Nec minus Francofurtum (quidam d
citatam Helenopolim tradunt) ad mercatu
lum, qui habetur magna conuenarum celebrita
tendimus: et inſtitutus eſt in vrbe, vbi craſſa
hæreſum, animorum quæſtus longe vberrimus. a
ris fortaſſe de ſcholis: in dies ſingulæ augentur: c
ſpecimen in pietate ac litteris ſui quæque pro
Tuentur de more Philoſophicas ac Theologica
ſes. hoc telum, mirum quantum ad retundendu
men illud hæreticum valet. agunt fabulas adm
venuſtate & elegantia, quibus audientium exc
fides, et agentium induſtria. Inſtituta e Theolog

dio

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

dioſis Academia, ad Italicarum exemplum: vbi ad honeſta faciendi, & ad vtilia ſciendi facultatem exercentur iuuenes fere quinquaginta. non ferunt hanc lucem Cerberi noſtri, & in vmbra latrare audent. Sed vt eorum oculos perſtringit fulgor: ita ora obſtruunt noſtrorum libri, qui affatim illis obijciuntur. Hos, vt legantur a pluribus, de Latino ſermone in Germanicum ſcimus eſſe conuerſos. Ergo virtute victi, dolo pugnant. Subdito rumore in nos ingentis flagitij ſcenam parant. Ieſuitas quoſdam Cracouiæ patrati reos facinoris, turpiſsimo mortis genere vitam finiße: inter hos repertam feminam, quæ veſte ſexum ementita, infantem a partu crudeliter necarit. fictus rumor, multorũ credulas aures impleuit. res erat in inuidia: nec quicquam nobis magis infeſtum: nec vltra paucos dies, quamquam acribus initijs, criminatio valuit. ſapientiſsimi enim Principis atque optimi fundatoris noſtri conſilio ſtudioq. patuit maleuolorum dolus male tectus, & poſt diſiectam nubem mendacij, lux veritatis effulſit. Eo interim tempore quiddam accidit: quod quidem vt tunc fuit mirandum, ita etiam nunc memorandum videtur. Procax quædam erat mulier Melanchtonis confeſsioni apprime dedita: ceterũ et audax, & vltra feminam ferox: tam magnis aduerſum nos imbuta odijs, vt in quemcumque incideret, eum ſtatim execraretur, probris laceſſeret, canina rabie laceraret. nos laqueo, nos pici, nos ſulfuri, nos omnibus dæmonibus, diris precationibus deuoueret. nihil erat tota urbe notius, quã mulieris in nos maleuolentia. Sed non ſemper diſſimulat Deus. Statuit hoc

in eam exemplum, quo vel ceteri terreantur.
eius diei, quo colitur Chriſti Domini in cælum
ſus, intempeſtiuo partu monſtrum edit viſu
dum. caput, catuli referebat effigiem, pelle d
ore bifido, naribus carens & lingua. oculus
vnus ſiniſter foras exporrectus. ad frontem &
put, & bina item tempora adgnata tubercula
cornuum, quæ ſpeciem reddebant pilei quadrat
mo vertice inteſtinum fluebat, quod pedem
propter talum ſeno circumplicabat amplexu
ci, vt nec ſolui ab obſtetrice, ſed ne rūpi quid
rit. mōſtri omnes fere partes reſpōdebant crim
quæ nobis infelix mater obiectabat. admira
nes, qui hæc ſpectabāt, cum alij alios intuerent
lentio defixit. Tum quædam ad infantem iam
mordaci ioco. Ne tu, inquit, Ieſuitarum more
cornigerum caput. at obſtetrix ad puerperam
tu fac tandem aliquando Ieſuitis maledicendi
hoc vbi audierunt videruntq. parentes, non ſo
ce, ſed mente deſtituti ſtetere aliquandiu: pudor
vtrumque, ſtuporq. defixerat. Sed vt mos eſt
torum, abeunte pudore ſtupor, manſit. nec tam
diere ad ſanitatem. Et omni quidem ſtudio pre
hæretici quod acciderat: ſed, Deo nimirum ad
rem ſui gloriam omnia diſponente, muliebri ore
tum non potuit contineri.

COLLEGIVM. HERBIPOLItanum.

HERBIPOLI, et in oppidisq. pagis eius ditionis, maxima Principis voluntate, qui idẽ eſt Epiſcopus, data opera eſt a nobis, daturq. vt Catholicæ rei, tum in preſens, multorum conuerſione, tũ in futurum, puerorum inſtitutione, conſulatur. ergo & in vrbe ad Eccleſiæ obſequium rediere quamplurimi. Iudæus etiam vnus Chriſti fidem amplexus. et magna it puerorum frequentia ad Chriſtianam doctrinam, vel ipſis deducentibus ludi magiſtris: cum quibus actũ, vt ne hæreticos libros haberi in ſcholis, neve Catholicorum filios eſſe hæreticis ludibrio patiantur. De noſtrorum ſcholis, prætermiſſis communibus, dicam hoc tantum: magiſtrum, qui Philoſophiæ curriculum abſoluit, egiſſe cum auditoribus, vt meliorem Philoſophiam, ex Patris Noſtri Ignatij exercitijs domi noſtræ ad dies aliquot hauriret. quod factum eſt ab omnibus: vno tantum (qui alio negotiorum cauſa vocatus) excepto. etſi ad eorumdem præſcripta exercitiorum formati ſimiliter alij, & in his religioſi nonnulli. ſed vt ad primum redeam caput, religio Catholica hic augetur quotidie: quamquã inuenti aliqui, qui mente obſtinata maluerint ſibi exilium conſciſcere. quorum locum ſuppleuere alij, qui venere e Saxonia, vt hic eſſe Catholicis libere liceret. Hæc in urbe generatim. Ad præcipua diœceſeos oppida pagosq. anno ſuperiore miſſus Sacerdos vnus

cum ampla poteſtate ab Epiſcopo, mirum quan-
cerit, tuleritq. Inueteratum hæreſeos malum vi-
debatur poße depelli: ſed aſſiduitas, & Dei amor
uicit omnia. oppida quattuordecim ſatis magn-
gos, qui a viginti Præfectis adminiſtrãtur, ampli-
centos, in veritatis viam reduxit. capita hom-
cenſentur ſexaginta duo millia. fine anni alia
oppida acceſſere: ſacerdoti labor (etſi eum ſola-
fructuũ vbertas) nõ paruus: et ipſe ab aduerſa-
inſidijs intutus, nec firma ſatis valetudine,
attenuarat frigorum magnitudo. itaque mitteb-
aliqui certis temporibus ſubſidio: vt erudiẽdis p-
& inſtruendis parochis confirmarent opus inc-
tanta prorſus felicitate, vt quæ regio bienni-
magnam partem hæreſi erat infecta, nunc fer-
Catholica numeretur.

SPIRENSE. COLLEGIVM

VTROQVE *anno noſtrorum valetudo*
fuit. Superiore vnius ſacerdotis mors
cuta. is fuit Pater Hadrianus Luſſius, ea vir pi-
vt tribus ante menſibus, vltimum ſibi diem
præſenſerit. itaque nihil habebat crebrius in
aiebatq. ſe qualibet pœna dignum fore, niſi, a De-
monitus, compararet ſe ad quam ſanctiſſime dec-
dum. finis eius vitæ ingratus nobis, amicis tri-
nec ſine cura fuit. eruditi uiri, & Iuriſconſulti
omnes, plurimus etiã Clerus ad funus, quod m-
vis illuſtrabat cereorum, acceſſit: ſupremo omnes
nore

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

nore deſiderium viri cariſſimi teſtabantur. Explicatus per Quadrageſimam generalis confeſſionis modus, & fructus, qua re ita incitatus auditor frequentiſſimus, vt vnius fere anni confeſſiones ſuperiorum omnem annorum numerum exceſſerint. Anniuerſaria hic ſupplicatio ex voto ſolet fieri quarta feria poſt Paſcha. ea poſteriore anno tanta pompa frequētiaq. celebrata eſt, vt omnium ſit opinio, poſt conditam Spiram, nullam ei ſimilem fuiſſe. Pridie eius diei cōcionator noſter populum ad pietatem accenderat. eodem anno æſtate media inſtituta ad Deum propitiandum bidui comprecatio. Ad ægrotos nunc admittimur ſæpius, quam alias vmquam: quod officium ita nobis inuident hæretici, vt vel publicis ſermonibus obtrectent. quod illis eſt fruſtra. iam enim aperuerunt oculos plerique, & ab inutilibus vtilia diſcernunt. Doctrinam quoque Chriſtianam, quæ quinis in locis vrbe traditur, interturbare conati ſunt, leuiſsimis ſcurris in puerorum agmen immiſſis. ſed nihil vltra conatum. quin & Proepiſcopus animaduertit in quemdam, qui Catechiſten noſtrum eſſet auſus mendacij arguere, & grauioribus verbis inſectari. Idem, cognita Catechiſmi vtilitate, in proxima Synodo edixit parochis, vt feſto quoque die pomeridianis horis, non pueris modo illum, ſed adultis interpretentur; exempta omnibus per certos inquiſitores, eius rei perficiendæ negligentia. Spiritualibus exercitatiōibus exerciti quattuordecim: quos inter, duo ſupremæ ædis Canonici: quorum alter ſacerdos totum ſe in proximorum vtilitatem intendit. eorum, qui

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

qui hæreſim abiurarunt, non paruus numeru
exiguus fructus. aliqui ſe ad religioſorum fa
lias adiunxere. facerent idem virgines non p
cæ: ſed, quod fere in his locis iacet monaſtica di
tas diſciplinæ, in ſeuero quouis Cœnobio viden
eſſe: ſacras obeuntes preces, & Diuina myſteria
duaq. tenerum corpus & aßuetum mollibus, c
gatione coercentes. fructus haud dubic Catech
ad quem puellæ venientes, ſolent ſingulis ſaltem
ſibus vſurpare confeſſionem. Hæ, incedentes l
agmine per vrbem binæ, magna cum laude mod
non maiore Catholicos gaudio, quam hæretico
lore perfundunt. atque horum quidem minor qu
die numerus. nam & ex intima Heluetia, & e M
uia confluunt, qui malis olim imbuti opinionibu
dio vitæ ſuperioris meliorē ordiantur. nec medi
ſecurim iniecit eorum perfidiæ, ab ijs deficiens
vxore vir nobilis, Imperialis, vt dicitur, Camer
ſeſſor, qui his regionibus inter Caluiniſtas famil
ducebat. Ita vacillant multi: verum, vt ſe vtcun
ſuſtineant, non veri dubitatio, ſed inanis quidam
tus, & vulgi exiſtimatio facit. Nec vero reuoca
poßunt tā cito, familiaritate ſui ſimilium implic
ſimulq. inconſtantiæ famam verentur. Gymnaſi
noſtrum, licet obſtante Senatus Decreto, quo pe
grinos, qui ad ſcholas noſtras ventitant, domi hab
nefas, & puerorum numero, & adoleſcentium a
dat. ex illis puer ſeptuēnis, qui Catholico orbatu
rente, ad hæreticorum ſcholas a matre adigeba
laudabili pertinacia maluit victum oſtiatim qua

re, &

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

re, & pernoctare in porticibus, quam animam peri-
culo exponere. non reliquit illũ pupillorum pater:
impulit Catholicum, eũ vt domi ſuſceptum, haberet
filij loco. Similibus ingenijs conſtat Sodalitium Vir-
ginis. e quo non ſolum nouum decus ciuitati, ſed etiã
emolumentum religioni Chriſtianæ. nam, a peccato-
rum fœditate, a periculoſa iuriſiurãdi conſuetudine,
ab irreuerentia per loca ſacra inambulandi, a Luthe
rianorum ſcholis abduxere permultos. Huius exem
plo ſummus clericorum Decanus veterem Sodalita-
tem, quæ iamdiu erat collapſa, reſtituit, eamdemq. in
eiuſdem tutela Virginis collocauit. Eodem Canoni-
corum corpore ſumptum præbente, inſtitutum eſt Se
minariolum duodecim adoleſcentium. Pauci illi qui-
dem, ſed maiore ſpe, quam pro numero, a noſtris eru-
diuntur. Itum eſt ab illis in pagos: quamquam & a
noſtris multo ſæpius: non contemnendo cum fructu.
Alicubi Cœnobium virginum vtroque anno (nam
an duo haud ſatis in promptu) ad pietatem inſtru-
ctum. Tertio ab vrbe lapide adiutæ mulieres ali-
quot veneficæ, cum plecterentur. etſi vna, quam in
tormentis innocentem coegerat mentiri dolor, morti
erepta. altera, quam improuidã natura, facilemq. ina-
nibus induxerat mater, a dæmonis ſeruitio liberata.
Percrebuerat fama, in alio quodam oppido, octauo
hinc milliario fruticari hæreſim, curionis nequitia.
Eo miſsus ſacerdos vnus, cui ſe ſocium addidit Cano-
nicus, Collegij olim Germanici Romani alumnus: qui
cum Vicario egerunt vt decollanti vineæ, vinitor
ſubſtitueretur melior, priore eiecto. Parœciæ etiam
duæ

duæ haud urbe procul, in Caluiniſtarũ confinio
tuto ſatis loco, orbatæ paſtoribus, a noſtris pe
quot menſes, magno earum bono, adminiſtrat
illis de parochis prouiſum eſſet: ubi multa ad
paganorum inſtituta. reſtituta item multa ac re
in ſacrario ſacraq ueſte, quæ illuuies ſordes, ſit
ruperat, longi temporis incuria. ita, quo peric
exitio propius, allatæ opis utilitas opport
fuit.

FVLDENSE. COLLEGIV

SIQVIS EST FVLDAE fructus,
ximam ſibi ex eo partem puerilis vindicat
tutio: ita facile tenera ætas puros imbibit mor
corruptam ſenectam perincommode corrigas.
tamen hoc nihili eſt: cum pueri, vt fert natur
turi ſint ſenes, e quibus conſtat Reſpublica
antẽ futura eorum ſenectus, ex ijs eluceat, q
pueritia gerũtur. Sic quemcumque colorem
buerit lana, difficile elues. Vt hinc ergo ducat
tium. Seminarium Gregorij Tertijdecimi liberal
inſtitutum, iam excitatis nobilibus, vt natos
ſtudiorum cauſa nobis committant, optatos ſucc
habet. ij valde cupidi Catholicæ religionis: qu
videlicet nauitas multis in rebus apparet. ſub
rantur vbi ſint libri ſuſpecti: nec quiſquam fere
manus effugit. quod ſi conſtat de periculo, igni
duntur. ipſi vero ita animorum curam gerunt, v
pe corporum obliuiſcantur. tres ex eo numero

menſ

menſem deceſſere. Ac ne imputes reliquis interitus metum, vt pote adoleſcen ibus: tantus iniectus ardor pietatis, ut non quæ ratio longioris uitæ exquirant, ſed quæ Chriſtianæ mortis obeundæ. Notos, amicos, propinquos, & miſſis ad abſentes litteris, & præſentes etiam coram, ad religionem hor antur. neque omnino operam perdunt. Vnus anno ſuperiore in Veſthphaliam reuocatus ad cernendam hereditatē, quæ ei obuenerat, vel cum, exempli cauſa, diebus feſtis duodecim millium conficit iter, vt rem diuinā audiat, ita tuetur Catholicos ritus in medio nationis prauæ ac peruerſæ, vt inter eos tamquā lumen effulgeat. Sunt ex eorum, de quibus loquimur, cœtu, fratres germani tres opulenti ac nobiles, qui cum ductu noſtrorum in rectam ſalutis viam ſint ingreſſi, in eādem, quantum in ipſis eſt, parentes reducere conantur. Hinc igitur eius Seminarij euecta fama, vicinas terras et proximas peruagata Prouincias, per Haſſiā quoque celebratur, magna bonorum lætitia, & trepidatione hæreticorum: qui ne Papiſtica, vt loquūtur, præualeat doctrina, omni contentione moliendum rati, inexhauſto ciuitatum ſumptu puerorum cōtubernia excitantes, etiam ipſi verſant dolium ſuum: ſed vt in tenebris delite ſcant. Scholæ noſtræ in his anguſtijs locorum & temporum, quadringentos erudiunt: et apparet labor. Tres in Benedictinorum ordinem adſcripti. in patriam vnus profectus, integrā ſuam numeroſamq. familiam, primum ad peccatorū confeſſionem, deinde ad perceptionem Eucl ariſtiæ perduxit: admirante parocho, qui id ſæpius fruſtra

tentarat,

tentarat. Nec vero Catholici ſolum nobis filios
diendos credunt, ſed etiam aduerſarij: ex eoq. fi
pueris recta ſapientibus, nonnulli eorum pare
damnatam vitam, quam vixere adhuc, prope ex
ſpatio mittant, & ſaltem in exitu ſe reſpiciāt. Ho
autem multi ita nobiſcum. Veſtra quidem nobis di
plina vtilis eſt, vita etiam, propter modeſtiam &
fabilitatem ſermonis, iucunda: abſque iſta veſtra
gione res eſſet, omnia nobis probarentur. Luthe
cuidam eiuſdem ſectæ homines diſſuadebant, ne fi
ad nos mitteret, obtendentes ingenij tarditatem
lè. Ego vero, vt nihil diſcat, ſatis habeo, reſpōdit,
ſuitæ, meo in ſcholis moderentur filio, quem ip
ædibus regere non poſſum. Non abſimile illud. C
niſta quidam, a cuius diſciplina vir primarius
ad noſtram abduxerat, cum ſe relictum non fe
grauiter reprehenderet eius conſilium, noſtram
ctrinam, grauiore oratione percuſſus Eſt. ita enim
nobilis. Quid opus eſt verbis, vbi res ipſæ loquu
Vno anno apud Ieſuitas plus mei profecerunt p
quam apud te triennio integro. Alter ex hære
rum auulſum gremio, ſuum nobis inſtituendum
dit: in omnibus, vt dicebat, præterquam in vno
quo maxime oportuit. res aliter proceſſit. verita
ueni allubuit. nec admonitis, obiurgationibusue
potuit a parentibus, vt Quadrageſima veſceretur
nibus, quæ afferebantur in menſam. Quin & cum
creparetur vocibus, & rideretur, quaſi ſimularet
ſuitam. At ego, inquiens, & Ieſuitas colo, & Ie
tam me fore profiteor, omne irridentium frigus
da

da reſponſione diſcuſſit. Aliquot autem hæreticorum liberos nobis operam dare, vel illud argumento ſit, quod eorum nonnemo de vltima claſſe diebus vetitis ientaculi cauſa lucanicam affert: cuius rei indignitatem alij non ferentes, farcimen ſuillum de manu cuiuſcumque raptum, porcis obijciunt. Sed vt ab hæreticis tantiſper abeamus. Puer e noſtro gymnaſio cum grauiter dyſenteria laboraret, exigua ſpe vitæ, ipſa decretoria nocte, cum ei aſſiſteret quidam, & pium euolueret libellum, eum ipſe ſibi concedi petijt: Vt hoc, inquit, quod mihi paulũ reſtat vitæ, precando traducam. legentem arctior complectitur ſomnus. experrecto melius eſt factum. nec ita multis poſt diebus ad gymnaſium ſe refert incolumis, Beatiſſimæ Virgini gratiam habens. Doctrina Chriſtiana traditur tribus locis in vrbe: atque in his, quodam in templo, quod multis iam annis hæreticorum improbitatẽ deſertũ, a textoribus (textorũ enim ante fuerat) tranſiſſe in araneorũ textrinam videbatur. ita oppleta erant omnia inanijs. allicit animos compoſita modulatio, qua & facilius pueri, & adulti libentius ediſcunt res Chriſtiano homini neceſſarias. cantus autem ita iucundus, & paſſim receptus, vt interdiu noctuq. vrbs fere omnis agerq. canentibus perſonet. Reperta eſt puella quadrimula, quæ hieme in nocturnis, vt aſſolet, conuentibus carmen illud decantans, admirabilem ſibi faciat audientiam. idẽ de trimulo audiuimus puero: in cuius ætatula, neſcias vtrum magis ames, tremulam in cantillando dulcicule inflexam voculam, an, tam multis reddendis verbis, memoriolam

ſæpi-

ſæpicule vacillantem. Laudant noſtrum hoc inſti
boni: nec defuere qui hiberno tēpore opportuna
lerunt loca ad rigorem frigorum molliendum: u
viri etiam grandiore ætate conueniant. At noſtri
trectatores ſcilicet vituperant. Sed in caput ſuum
ſperſerunt primum, nummum argenteū exactum
a ſingulis capitibus mercedis loco: verū hoc qu
mendacio celeriter deprehenſo, illorum appara
uor: amor erga nos ciuium creuit: ita vt iam vu
hil ſiniſtrum de nobis opinentur. Lucas Oſiandr
ignobilis in Germania hæreticus, commentus
idemq. vulgato libro diſtulerat, noſtros, neſcio q
do, in publica ſupplicatione armatos prodiſſe
tumultum concitaſſe. non paſſus eſt Prætor
tuſque Fuldenſis, alieni licet a vera religione,
tam inſigne mendacium crebreſcere. falſum id
publico teſtimonio firmarunt. Hæc igitur ferme
pueris alioqui, in pleriſque cum ætate proceſſi
ſtinatio. Eſt vbi obfirmatis animis occluſerunt a
ne audirent docentes. eſt vbi lapidibus exegeri
vt pro miraculo ſit, vno anno ſeptemdecim ad
feſſionem communionemq. pertractos. ſed & p
ci conuerſi. Vir Conſularis, qui vt ciues retin
in Lutheris perfidia, multum temporis verſa
Lutherianorum voluminibus dabat: Dei ſcilicet
ctu, a conſiderata lectione ad dubitationem, ab
ad inquiſitionem ueri, ad ueri agnitionem ab inq
ſitione perductus, eo uenire uiſus eſt, ut hære
uanitati diffideret magis, quam amplecteretur
tholicam fidē. hanc ſequi iubebat ſoliditas doctri

illos

illos deſerere leuitatis ſuſpicio uetabat. nec uelle hoc, nec nolle illud præciſe poterat: pœnitebatq. modo ſuperioris conſilij, modo præſentis pœnitentiæ. ſed breui exemit omnem deliberationē immiſsio morbi: quo dum afflictatur, uouit ſe tranſiturum ad ueram religionem, ſi conualeſceret. conualuit, uotum ſoluit: ſecumq. tranſtulit familiam omnem, quaſi eodem uoto obſtrictam. eius exemplum ſecutus nobilis adoleſcens. Igitur, hic quidem, ut dixi, reſipiſcunt non multi: ſed ſuam ipſi paucitatem pietate compenſant. Et hac aliquando ita delectatus eſt vir quidam, qui ex vltima Saxonia ad nos capiendi conſilij venerat, vt valde confirmatus in fide diſceßerit. præcepta ſpiritualia tradita tribus & viginti, partim nobilibus, partim parochis, partim religioſis e Benedictinorum familia. atque ab his omnibus magna vtilitas & emendatio vitæ. Doctrinæ Chriſtianæ vtilitas & vſus cum allectamento carminum, eo modo explicandæ, quo in vrbe, in pagis etiam cernitur amplius viginti. in his dum pueros iuxta & adultos inſtruunt noſtri, operæ pretium videtur excurrere ad enarrandum quiddam, quod accidit, memoria dignum. Mos eſt in his pagis, vt ſub ferias Pentecoſtes feſto cultu, ſollēniq. cærimonia præter prata & agros deferatur Euchariſtia, confuſa multitudine in Cœleſtiū laudes carmina dicente. Sacrum olim ferculum iuuentus compoſito agmine proſequebatur equis inuecta. Iā: quoniam plerumque fit, ſiue vitio humani ingenij, ſiue temporis, vt præclara orſa degenerent: quod natum erat a ſtudio pietatis, in ludicrum vertit. ita dum cur

ſus alij, alijq. recurſus ineuntur ab equitibu[illegible]
cientur ſimulacra pugnæ, non deductio videba[illegible]
cræ pompæ, ſed ſpecies decurſionis. Enimuer[illegible]
gnum hoc erat noſtris præſentibus, & iure cu[illegible]
dum. igitur vnus ex ijs opportune docet ac be[illegible]
abſtinendum tali tempore ab effuſo illo curſu[illegible]
uoq. certamine: vtendum potius priſca grauit[illegible]
modeſtia. nihil opus eſſe luſibus, cum ſeria ag[illegible]
Pulchre admonere viſus. paruerunt omnes [illegible]
vnum: cuius peruicacia exemplo alijs fuit. Dum[illegible]
nihilo ſecius, ab alijs auulſus, ſubditis calc[illegible]
equum concitat, & in planiciem dirigit, non ad[illegible]
tum prouectus, cunctis ſpectantibus corruit, e[illegible]
tibiam grauiter incumbente: quæ confracta c[illegible]
ſet, qui hoc viderunt, non eum magis miserari[illegible]
increpare, & debitam eſſe pœnam dicere pert[illegible]
ſuæ. nimirum a præſenti vnius dolore, in poſter[illegible]
teri ſapientiores eſſe didicerunt.

COLLEGIVM. HEILIGENST[illegible] dienſe.

INDVLGENTIAE beneficium, q[illegible]
gratiam noſtræ Societatis conceſſit Romanu[illegible]
tifex, in opportunam occaſionem dilatum, nunc[illegible]
dem accipi cœptum Kalẽdis Ianuarijs. commun[illegible]
re primo anno trecenti. non exiguus numerus, [illegible]
ter hæreticos. exemplo fuere Principes Ichfeld[illegible]
ri, ſiue ſacris initiati, ſiue laici: a quibus id quoq[illegible]
poſterum ſtatutum, vt in noſtra æde ſub vna ſ[illegible]
commu[illegible]

communionem ſumant. Aucta pietas & multitudo eo die, quo recolitur memoria Chriſti Reſurgentis. ad Paſchalis agni cõuiuium, ablutis confeſſione animis, acceſſere nongenti. nonnulli præterea ad Catholicam fidem: eo maiore ſpe perſeuerantiæ, quo longior conſultatio fuit. vnus fere miraculo. Habebat hic filios diſſimiles ſui. ab his orabatur ſæpe, vt verũ iter agnoſceret: hoc magis inſtanter, quod nec admittebat eorum admonitus, nec vehementer repudiabat. cum magis magiſq. urgeretur, tandem aliquando, an veri ſtudio, an tædio precum, tres hebdomadas poſtulat cauſa deliberandi: quibus elapſis, cum ſe nihilo magis aperiret, & idem filij irriti, aut etiam irriſi orarent: Deus irrideri neſcius eludentem hominem, & moras nectentem grauiſſimo percutit morbo: quo victus, per ſequeſtrem ſacerdotem Catholicæ religioni reconciliatus, quam proſit plerumque animo corporis infirmitas oſtendit. Doctrinæ Chriſtianæ explicandæ ratio, progreſſio, per vrbem, pagoſq. frequentia eadem, quæ Fuldæ. hoc amplius. Quadrageſima nullus dies intermiſſus. Laborabatur annona propter aquarum intemperiem. eius rei cauſa inſtituta bidui ſupplicatio, populuſq. in concione ad Numẽ Pœnitentiæ Sacramento placandum impulſus. In pago quodam omnes virgines nudis inceßere pedibus præportantes manibus facem. Nõ ingrata ſuperis hominum obſecratio. conſecuta cæli ſerenitas. nec parum laxauit annona. Rara hic templa, & cœnobitarum loca, virginum pæne nulla. Vſque adeo rabies Lutheriana dominata fere omnia vaſtauit. Ergo, noſtrorum ſedulitate inſtau-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

rata, inſtructa, ornata paræcia. triũ Cœnobioru
ſtituta diſciplina. Virgines duæ & viginti relig
vitã profeſſæ. Sacris diebus maioris hebdomad
in noſocomio erant, purgati omnes cõfeſſione, et
ſti corpore refecti. Sodalitas ſanctiſſimæ Virgi
firmata, cumq. Romana coniuncta ad eius exem
Sodalitates aliæ duæ, Roſarij, & Sacroſanctæ Eu
riſtiæ, quæ erant pæne intermortuæ, reuixerunt
Sanctiſſimi Sacramenti conſpecta pompa, vbicu
futura admirabilis. Vt lætandum ſit, Diuino ard
tam frigida regione Chriſtianorum pectora inca
ſe. Sed tamen hic quoque nonnihil accidit, qu
omnium oculos ad facti admirationem, ita mult
corda conuertiſſet ad Dei religionem, niſi ad
inſiderentur. Quod haud fuerit longum paucis
rere. Anus hic quædam erat, cui ſuper hæreſi
ctus vrebat inuidia. Exiſtimares paruum quide
aſſiduum Catholicæ incrementum rei, accipia
na in diminutionem non modo hæreſeos, ſed e
ſuam. ex inuidia odium naſcebatur. Hinc aſſidua
preces, vt Ieſuitæ illius ſatores ſeminis, agris o
bus, oppidiſq. quam longiſſime exterminarentur
matutinum ei ac ſollemne carmen, quo Deo ſuppl
bat. addunt, dictitare ſolitam, nihil recuſare ſe, qu
nus ædes ſuæ totæ incenderentur, dum noſtræ, q
erãt illius propinquæ, eodem incendio conflagrar
Vel per mea (dicebat) viſcera adige gladium, d
vna mecum inimici etiam intercidãt. Felix iacet q
cumque quos odit, premit. Hoc ſummum meum
maximum votum. Quod Deus, qui videt auditq. o

nia, quaſi diuiſiſſet, partem ipſi conceſſit, alteram non permiſit. illatus enim neſcio quo caſu domi eius in arida ſtramẽta ignis, ita auide ea comprehendit, vt ſumma celeritate ædes primum inuoluerit, pariq. violentia ad ſolum exuſſerit. Cum deinde, proxima quæque complexus, ſe oppido diſſiparet, occurrendum viſum eſt peſti, ne amplius ſerperet, ſpectata ſæpius virtute conſecrati agni in cerea imagine. ſacrum ergo agnum, vt ſacerdos vnus e noſtris publica cærimonia in medias coniecit flammas: mirum dictu ſed non inuſitatum: reſedit ſubito ignis, & finis factus incendio. Et peperit hoc ipſis etiam hæreticis Diuini erga ſe beneficij memoriam, & aliquam Catholicæ religionis reuerentiam: a qua tamẽ adhuc, vt res eſt, animorum magis contentione, & dulcedine, vt loquuntur ipſi, libertatis, quam veritatis ignoratione diſſentiunt.

PROFECTIO. HALBERSTAdium & Erfurtum.

HALBERSTADIVM vetus quædã & nobilis ciuitas Saxoniæ eſt, Pheugarum olim appellatam quidam ferunt. huc miſſus ſacerdos vnus tamquam ad natalem terram, valetudinis firmandæ, acceptus hoſpitio viri e Franciſcanorum familia, qui ſolus ibi Catholicas reliquias tuetur. cõciones habuit, quas viri nobiles, ipſi etiam hæretici frequentarũt. Cœnobium vana nouorũ diſſolutum licentia temporum, priſca diſciplina coercuit. Profectus deinde Magdeburgum (fumauit hic dudum funeſta fornax,

ad quam contaminati hæreticorum ſpiritus,ex
ni lue veneni,inflante diabolo furiales conſ
Centurias ſuas) Huc igitur profectus, duo in
Monaſteria, in veteriq. confirmanda ſanctitate
gno vtrique adiumento fuit. Virgo quædam D
cra, iniuria Præfectorũ, quod hæreſim abnuer
vrbe relegata, & ruri habitare iuſſa, cum in gra
incidiſset morbũ, noſtrum ſacerdotem accerſit
ignotus ad eam obtentu cognationis admiſſus
dijt confitentem. Nobiles etiam virgines ob
Catholicã domo extorres, Halberſtadium ven
quærentes exilij ſedem. Hæ ab eodem inſtitu
caſum æquo animo ferre, ſpemq. omnem in D
catam habere didicerunt. Vbi igitur in his
operatus aliquid, & melius habere viſus, quaſi
tus recolligendi, ex inſtituto Societatis, Heilige
dium redit nec longior ibi cõmoratio. a duobu
nobijs volant litteræ, quæ eum magno opere
ſunt. redit. quattuor ad veram fidem traduxit
dentes reconciliauit. non paucis Dominicum
impertijt. loca etiam remotiora cum aliquo fru
ſtrauit. complurium mortalium animos pericul
tis exemit. nec ſine periculo. cui ſcilicet plurim
odium extremum pæne exitium tulit. tam mul
inſidiæ ſtruebantur.

ERFVRTVM (Bicurgium nonnulli fuiſſe
firmant) perampla eſt vrbs Germaniæ, Turing
put: vbi longæ velut tabis ſenio ita afflicta eſt
Chriſtiana, vt maiore parte meliorẽ vincente,
et Catholici ipſi, quod fit in perparuo grege,

rentur.

rentur. Moguntino paret Epiſcopo: qui duos e noſtris
obtinuit, vt ſiquid poſſent, vtilitatis afferrent. Ip-
ſius Epiſcopi vicem gerebat uir pietate doctrinaq.
excellens, & noſtræ Societatis cum primis amans
Nicolaus Elgardius: de cuius obitu ſuo tempore red
demus. Cum igitur huc noſtri veniſſent, vterque ita
inſtitit operi, vt nullum laboris genus effugerent. fre
quentes varijs in locis ingenti Catholicorum volu-
ptate conciones habitæ. tempeſtiuis diſputationi-
bus confutati aduerſarij. rem diuinam faciebant in
templo principe. huc ſe ferebant interdum hæretici
oculis curioſis, &, quod plerumque eſt conſequens,
animo maleuolo. Hic accidit aliquando, vt cum ſa-
cerdos ſacro adſpergens rore luſtraret præſentes,
quod fit ſacri ipſius initio, permiſtoſq. hæreticos pu
ra aqua contigiſſet: ipſi, metuentes credo piaculum,
eijcerēt ſe e templo præcipiti fuga, quaſi profanos ar
cuiſſet. nec victi tamen quieſcunt. dolis pugnant. Hic
videlicet compoſita a Poetis non diligentiſſimis Mo
guntina fabula. tragico exordio, ridendo fine. de qua
ſupra diximus. alias piget referre, quæ, non æque apta
ad credendum, vt ad fingendum materia, ipſo ſtatim
initio exploſæ. Nec tamen propterea noſtrum incep-
tum diſtinuit inuidia. penetrant Saxoniã. Ad Albin
(fluuius is eſt Germaniæ celeberrimus, ab Hercynia
Silua ortus: vndecim amnium auctu in mare decur-
rit) vnus iter conuertit flexitq. ad Cœnobium virgi-
nũ: eæ sũt circiter quadraginta: ſed quod eſt miſerũ ac
miſerandum, magnam partem Luthere infectæ. Anti-
ſtita auitam retinet fidem. perfidum Miniſtrum domi

alere, et in templo perpeti coguntur. Ductus ſa
ad penetralē quemdam receſſum domus, vbi p
li lumine ſacroſancta cuſtoditur Euchariſtia, ita
te, vt fallat hæreticos omnia explorantes. opp
vero cecidit in magna rerum ſacrarum ignora
vt Cœnobij Præſes multis ſtipata virginibus, ia
ſermone quæreret. Romanus Pontifex, bellua
ſet, vt opinio eſt in illis locis, & cuiuſmodi, an
nis ſpeciem haberet. Impietatem ſpectate i
tiāq. ſtultorū. obcæcati maleuolentia, vt ſimpl
mentes illudant, ea confingere non verentur, q
vanitatem deprehendas riſu, falſitatem ir
prehendas. Ad ea cū reſpōdiſſet noſter, et ſati
rogationi feciſſet, aliaq. addidiſſet in eam ſente
vt omnem tolleret dubitationem: quod non fuit
difficile: nimium quantum gaudium virginibu
ad veram complectendam religionem robur
ſit. Atque hæc priore anno. reditum eſt etiam
pridie Nonas Martias. et ſpargi ſtatim Diuini
ſemen inceptum. Ipſo die Paſchæ tanta ad conc
frequentia, quantā meminiſſe vnquam nō vide
reuocata conſuetudo pæne extincta, pias ſuſcip
peregrinationes Paſchali tempore: pro defu
ſexta feria ſibi indicendæ inediæ: fundendarum p
ad Sanctorum altaria. Templum hic eſt Sancti B
dicti inclytum per indigenas aduenasq. Mons S
Petri vocatur. hic, priuſquam illuceſceret
Chriſto Aſcendenti dies, e maxima æde inſtitut
ſupplicatio. affluxere tota ex vrbe Catholici, h
ticiq. nonnulli. Tum noſter ex Euangelica lecti

ſermonem

ſermonem arripit de Chriſti clarificatione, & inuocatione Sanctorum. diſſeruit ampliter. auditus attente. erexit animos Catholicorum. abiecit hæreticos, itaq. afflixit, vt multis poſtea diebus ea tantum de re in circulis ſuis diſſertarent. At capitales Miniſtri nutantes ſuos fulcire, palam & frequenter admonere, ne mellitis verborum globulis ſe ineſcari ſinant. non eundum ad Catholicorum templum. non audiendum illum, quicumque is eſt (Ieſuitam neſciri volebant) qui phalerata magis vtitur, quam vera ſapientia. utrumque uitandum: illud, ut Sirenum ſcopulum, hũc ut Circen uenenata pocula miſcentem. Nimirum ſe ac ſui ſimiles ſpectabat, cum illa ganniret. Sed Catholici magis incenſi: ut candens ignis, modica aqua ſuper iniecta. Sacrificijs interſunt utroque genu nixi. uberes præ lætitia lacrimas fundunt indices pietatis. quod ad excitandã teſtandamq. pertineat religionem, nihil omittũt. quorũ unus ſontico correptus morbo, incertus uitæ, cum ſe ad cæleſtem medicinam parat, paulatim leuari, deinde penitus ſanari uiſus, animi, iuxtaq. corporis ſalubritate percepta. ex hoc autem facile conſtabit, quã rari nantes in tam uaſto gurgite appareant: quod eo die, quo anniuerſario ritu celebratur ſacroſanctæ Euchariſtiæ inſtitutio, cum inter uiros feminasq. quattuordecim Diuini epuli ſint facti participes, pro maximo numero cenſeatur. monebitur autem uulgus Principum exemplo. nam, ut rerum bonarum ſpiſſa principia, etſi ſpem incertam, nõ tamen inanem fouemus, fore, Deo bene iuuante, ut futura præſentibus meliora ſuccedant. quamquam

inſtitu-

inſtitutum curſum nonnibil retardauit obitus N
lai Elgardij, penes quem erat, ſecundum Epiſc
Eccleſiæ regimen. Is multis ante annis hoc
agebat, hoc habebat in uotis, ut Societatem
oppido collocaret. quam etiam, eorum quæ hic
debat, ſcripſit heredem. noſtrorum quidem
diū in ſupremis officijs non defuit. Cum hic fere
poſuiſſent, reuocati a Patre Prouinciali, mult
urbes oppidaq. addicta hæreticorum ſuperſtiti
iter habuerunt. cum interea darent operam pro
tioni animarum. ſacerdos Sacramenta miniſtr
ſocius Catechiſmum explicabat. magna in
quos in itinere tractabant, ferunt inueniſſe argu
pietatis. Cum, ut hoc tangatur unum, liturgi
diant, a ſacerdotis introitu uſque ad miſſion
puli, ſupplicibus manibus, & (quod in his loci
omnia occupauit hæreſis, uix obſeruatur, cū E
riſtiam pro uertice tendit Sacerdos) genufle
uenerentur.

MOLSEMIENSE. COLLEGI

BELLVM *ac tumultus inimicus otio urb*
noſtrorum operam in externa loca diſtr
Deſcripſerunt præcipua oppida huius diœceſeos,
re in ſingula bini cum pallio & baculo profe
eorum plerisque fides Catholica vel adoleuit;
uiruit. etſi in vrbe ſuus quoque extitit fructus.
viri magni nominis, ſacris meditationibus er
Argentinenſes inter, noſtrosq. magna religio
mercia

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

mercia. et quidem duo apud illos viſuntur Collegia virginum, tanta obſeruatione pietatis ac diſciplinæ: vt earum precibus meritisq. videātur ſtare parietes vrbis, in tam præcipiti rerum inclinatione. Haganoa oppidum eſt in Alſaciæ finibus: illinc, non paruo locorum interuallo, viri honeſti complures paruas ad nos thecas mittunt argenteas, vt in illas includantur particulæ ceræ conſecratæ: quam vtilem arbitrantur (nec vana fides) ad veneficarum aſſultus, ad terrores nocturnos, ad morbos denique propulſandos. Scholaſtici, vt in hac difficultate & confuſione temporum, pauci quidem, ſed animi viuidi. Puer vnus non metu virgarum, nec longo cruciatu adduci vmquam potuit, vt carnibus alieno tempore veſceretur. alter cum reuertiſſet in patriam, auctor fuit, vt ſacellum domeſticum, quod abolitum erat obliuione hominū & contemptu, rite inſtauratum, veterem venerationem haberet. Congregatio Parthenia, vt alijs retro annis, his quoque duobus fuit Chriſtiani officij diligentiſſima. Sed iam venio ad poſteriorem annum & fructus externos. Pons Sarnix, Sabrurgū hodie indigitāt, vrbs eſt Ducis Lotaringij. Ipſe Dux, vt lapſam hic erigeret fidem, quod in alijs fecit oppidis ditionis ſuæ, petijt e noſtris aliquot ſibi concedi. conceſſi duo Quadrageſimæ ieiunijs: quorum vnus quater hebdomada concionando, Catholicæ alter doctrinæ rudimēta quotidie exponendo, ſuam operam quamplurimis nauarunt. Perampla quædam ſacrarum virginum familia, quæ aliqua lababat ex parte, conſtabilita. anxia multorum pectora, curis ſoluta. Erat Rinauiæ

(hoc

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

(hoc eſt alterius oppidi nomen) ſpatioſa domus capax: ſed per triennium, infeſtantibus eam lemuribus, vacua & vaſta. Huc, Epiſcopi ipſius ciuium rogatu, duo miſſi e noſtris, reperiunt, inquirendo rione oppidanisq. qui ceteros ætate anteibant, ſolis noctibus & interdiu nonnumquam clara luce spici laruam ignitæ facis inſtar celeriter diſcurrentem. Dabatur hoc famæ, ſpeciem referre eius defuncti: diſpenſatorem credo Principis in illis fuiſſe. addebant plerique, hunc, quiſquis erat, pro pio, quaſi id ſtudio ſibi haberet, vt proferret lapides, vicinorum terminos emouiſſe, eoſq. vbi ſuo repoſuiſſet, id facere deſiße: ſed noctu perera mum quiritando. Suſpicati ſunt cruciari hominis animam, & viuorum ſuffragia poſtulare. Itaque in media domo ſtatuunt, ceteram luſtrali aqua aſpergunt. Sacerdos cubiculum, vbi intendi tenebris latio, fidẽter ingreſſus, quicquid res ferret opperiens cijs in vicino manentibus. et quidem prima quale vbique ſilentium: media, magno fragore ti poſtes, & umbra intrare ædes audita, ſed præ litum, ſine gemitu. nec penetrat ſe in conclaue, cerdos erat intentus. hoc animaduerſo, preces mortuorum animis fundi ſolitas, rite perſoluunt prima luce Prætor Senatuſq. fit certior: cõuenit fuſa multitudo prælucentibus pueris. luſtratur gioſe domus tota: nec omittuntur penetralia. di cærimonia, quã Rituales docent, adhibita. ſtro pro defuncti anima. nox inſequẽs pacata et poſtridie a templo ad eaſdem ædes indicitur ſu

catio

catio. concio habetur tempori ac rei peraccommoda. docetur populus cur hæc a Deo interdum permittantur. atque ita demum noſtri, liberatæ domus Dei beneficio titulum tulerunt: et actæ gratiæ Epiſcopo a Senatu: ab Epiſcopo nobis. apud quem cum res adhuc recenti memoria, vt fit, varijs iactaretur ſermonibus: quidam, cui ab ætate & moribus fides, ita loqui orſus. Et hoc quidem alijs affirmantibus credo: illud affirmare alijs poßum. Adoleſcens in vicino pago cuſtodiebam equorum armentum. vna noctium, nouem viri feminæq. quos ſciebã præmortuos (facile enim vnumquemque agnoui ex aſpectu) mihi ſe obtulerunt, quaſi multo flammante igne collucentes. oberrabant circa cuiuſdam agri terminos. Cum ſtetiſſem trepidus admirationis & metus, ad me adeunt, amicis dictis animũ firmant. Tũ: Nos (inquit vnus, qui pro cunctis loquebatur) quod cum eſſemus inter vos, vltra proximorum limites inſiluimus, reulſis agri terminis, hac iuſta afficimur pœna. elucere tum maxime viſus ignis: et animum ſubijt miſericordia. Hac vt liberemur aliquãdo pergit dicere, per te, ſi qua eſt noſtri miſeratio, per Deum vltorem ſcelerum, obſecramus: age cum magiſtratu, vt in veteri confinio reponantur. Da nobis fidem, facturum. Cum Cunctarer, nec vltra manũ porrigerem, vſtionẽ timens. Continge iam dexteram, inquit: impune erit: tu modo aude. Tandẽ ego diſſimulato magis, quam finito metu non ita multum protenta manu, fidem do, hauſturum mandata. nec calidum vaporem ſenſi. nigra tantum fauilla manus aſperſa.

quam

quam cum ſubinde aſpicerē & oſtentarē nigricā
quippe lucem dabat eorum flamma accenſa: qu
id reſponderet, quod quærebam mente, non voc
formido conſumpſerat. Iſtum colorem, excip
elues prius quā termini reſtituantur. reſponſu
fefellit euentus. terminis enim ſuo redditis loc
ta fuligo ſtatim euanuit. id cum audiſſet Epiſc
eum ipſum miſit ad noſtros, qui ea, quæ ſupra n
uimus, ſibi accidiſſe narrauit. Digna res viſa eſt
etſi ea nihil ad nos pertinuit, vt nonnulla eius
ret memoria, hiſce Annalibus committeremu
quoniam ad aliquod tempus Melſemio ceſſimu
tendum hoc paucis videtur, vt non tantum caſu
tuſq. rei, ſed ratio etiam cauſæq. noſcantur. I
hæretici bellum in Catholicos moliebantur. vi
gebant & robora exercitus: occulta agitaban
lia. nec fefellere Epiſcopum hoſtium ſecreta
tem. ergo cum eam molem prouideret impend
nec ſatis virium ad inhibendam: ſatis putab
turum, ſi, vt minima de malis, ſtuderet vt qu
nimam caſu ruinam daret. nec tamen interea
ad defenſionem parabat. Itaque, quoniam nulla
ta ciuitas, quãuis opum valida ac virium, niſi
tuetur: ad eum propitiandum erectus, vt pro
ſtaret cauſa, ſupplicationem decernit: quam ipſ
longa & difficili via, ægro corpore, nec mo
lo proſecutus, omnes incitauit: cũ turpe ducere
que, non ſequi Principis exemplum. Miſſis
quoquo verſum certis viris, vt periclitaretur
multorum, cum ſibi nihil eſſe ſpei in alienis op
telliger

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

telligeret, ſuas vires vtcumque intendit: arces præſidijs munit, ſtationibus interdiu, excubitoribus noctu diſpoſitis: certas cuique partes ad cuſtodiam vrbis attribuit. nullum omittit magnanimi Ducis & ſapientiſſimi Principis officium. angebat ingentis animi virum de noſtris ſolicitudo: neque eos obiectare in diſcrimen ullum volebat. monet commodum, uti iuniores periculo ſubtrahantur: etſi tunc quidem ſcholas claudendas non putabat, ne aut hoſtibus irriſui, aut ciuibus terrori eſſemus. nobili interim uiro, quo utebatur arcanorum arbitro, mandat, ut in omnem partem animo excubet, captet omnes rumores et momenta temporum: ne quid improuiſo noſtris accidat mali. auctor deinde iiſdem fuit, ut ſacram omnem ſupellectilem ſanctaſq. reliquias eo transferrent, ubi in tutiſſimo eſſent: ne uncas harpyiæ immitterent manus, & fœdarent contactu. maxime autem timebat Cruci inter ceteras memorandæ. nec ſine cauſa: eſt enim artificio iuxta, æuoq. uenerabilis. longa pedes duodecim: lamellis tota argenteis & inauratis, quibus inciſæ minutæ effigies pulcherrimæ, uariiſq. gemmis magni pretij obtegitur. multæ intus conditæ Sanctorum reliquiæ putantur. eam ferunt a Carolo, cui cognomen Magno, in reditu ab urbe Hieroſolymis, ipſius uxori dono datam. Hæc nunc in noſtra uiſitur æde, ſummaq. religione celebratur. Huic igitur Cruci maxime timebat. quã tamẽ, ſi, ut ſeponeretur, iuberet tolli, uerebatur conſternationem animorum uulgi: quaſi iam nihil ſpei ſupereſſet, ſublato præſidio, et periculo ingruente. His rebus ita compoſitis,

hinc

Hinc Gallus, Bullonio & Collineo ducibus pri nenſem agrum populabūdus, illinc Germanu facto agmine irruit: augebat tumultum H haſtatus ſub ſignis. ab his omnibus copijs Al peti conſtabat: ut ibi haberetur militum delectu ſce in anguſtijs cum diuerſas ad curas traheretu ſcopus: ut erat ad unam ſalutem ciuium totus tus, plura conſilio, quam ui gerens, per legato ficit cum ducibus hoſtium, ut ſine periculo in maturent iter per ſuos fines ſine ullo maleficio miſſum id eſt: ſed prorſus hæretica fide ſeſquim fulgentes armis uiriſq. copiæ, hinc denſo agmi linc rara manu in ijs locis hæſerunt. interu piuntur, ſpoliantur, uaſtantur omnia, nulla iuris humani, nulla Diuini reuerentia. diſtur tecta, euertuntur aggeres villarum, exhau horrea, cellæ exinaniuntur: vinum bibitur, uo effunditur: trahuntur graues prædæ, abigunt mentorum greges, uinciuntur corpora Domin præda e locis omnibus egeritur, moxq. faces u cuas domos & inania templa iactantur: omniu ciem iuſti belli. Tum magna calamitate propi & facie præſentis periculi nihil territus Prin nihil de Catholica conſtantia remittit, nihil de fiducia aduerſus Deum. ad iniquas aut turpes co ciones numquam deſcendit. Semel ad quadrag millia in Molſemienſe irrumpunt: et belli nube ſpectare uidebatur urbem, nec ſitu ſatis, nec m munitam. Inſtigabat furias Collegium Ieſuitar contra quos odium uetus, non niſi illorum ſang

ſatiandum. quamobrem plurimæ amicorũ ad noſtros litteræ, ad ſe inuitantium, hortantium honeſtam fugam. at illi, ne hac tempeſtate infracti deeſſe viderentur ciuitati in rebus incertis, communem cum ciuibus caſum ſubire malebãt. Gratiæ eis pro hac amoris magnitudine a magiſtratu actæ: ſed conſultius viſum, vt cederent: ne ſuſpicati hoſtes ſe contemni, eorum commoratione acrius incenderentur. Seruiendũ igitur fuit tempori, & neceſſitati parendum. et adiuuit conſilium Deus. nam cum conceſſiſſent, duobus tantum qui ſeruarent domi, relictis, & omnia circum circa ab aduerſarijs tenerentur, ad vnum omnes, quo contendebant, peruenerunt. Duo cum Badena iter facerent, accepti humaniſſime a Marchione, ſuoq. ciſio a duobus e ſuo comitatu honoratis viris, Spirã, quo properabant, deduci iuſſi. noſtris digreſſis, nouiſq. accitis præſidijs, magnus animus ciuitati additus, & timor imminutus: et tanto exercitui tam exiguam vrbem tamq. inualidam inuadendi, a Deo videlicet vel voluntas non data eſt, vel poteſtas erepta. Augebat ſpem ciuium vetus quædam opinio iam inde a primis ducta temporibus, & poſterorum deinceps omnium firmata conſenſu, deuotam atque oblatam muneri fuiſſe vrbem Beatæ Virgini, eiuſq potiſſimum in omne tempus præſidio tutam ſtetiſſe. Addita rei dicitur fides viſo vnius, cui conſpecta Virgo affirmauit, donum ſibi cordi eſſe, & patrocinium receptæ in clientelam vrbis perpetuum præſtituram. nec eluſa tẽpore fides. vrbs ipſa in omni bellorum libidine ſemper intacta. Memorant viſam ſuperioribus ſæculis cir

cumducto filo mœnia cingentem, & veluti
tem limitem, intra quem nulli aduerſarij p
rent. itemq. Georgium, vnum e cæleſtibus
obequitantem muris, quaſi propugnator
ſtodiam. nec deſunt, qui nunc quoque vidiſ
Dei Matrem cãdenti indutam amictu, peru
mœnia obeuntem. Sed his atque alijs, quæ v
bantur, re non inquiſita, neque publicam
auctoritate, neque priuatam abrogauit Sena
nec tale quippiam abnuens, nec palam affirma
certiora. Mulier quædam Argentinenſis, ing
ribus, religione, inter claras magis, quam
nas, cum Molſemio, antequam obſideretur
cimoquarto, diſcederet, vix muros egreſſa,
xit, brachioq. e rheda conuerſo, miſeranti ſi
prope abeſſet a lacrimis, dixit. Salue & val
mum mihi Molſemium. numquam te poſthac
Cum quæreretur, quid hoc effati eſſet: Quia
paucis poſt diebus cingetur obſidione, & exp
tur ab hoſtibus, & in cinere deflagrata vi
apparebit præter ſolitudinem. Hæc vatis
dictitans abibat. Aeſopea vates, quæ falſum
caneret alijs, verum ſuum ipſa non videret.
enim ipſos dies, quos vaticinabatur, Argen
mus filiæ quam habebat, fortuito incendio
pta eſt. Huc pertinet & illud: quod cum inſ
lum, vicinus pagus, Argentinenſium parens p
et perfidiæ, petulanter inſultabat Molſemi
quod tutus ipſe ab omni incurſu beneficio litt
quas a Dominis acceperat: at Molſemienſib

om

omnia & inſida Sed mutata eſt ratio. direptus pagus hac credulitate deceptus: eo atrocius, quod nihil vſquam prouiſum: et fiducia pacis, belli malo circumuentus: Molſemienſium vrbs timuit potius arma, quã ſenſit. Ciues porro noſtris abſentibus res noſtras omnes eximias habuerunt. neque enim paſſi intrari domum a milite, nec hortum a pecore depaſci: ipſa licet in vrbe, propter receptam hominum pecudumq. multitudinem, confuſa omnia ac permiſta eſſent. Diſceßerunt legiones extremo Auguſto. mox reddita ſecuritate, redeuntes noſtri magna omnium gratulatione excepti. decreta votiua ſupplicatio, vt gratiæ Deo agerentur. Epiſcopus vicina loca ſacra, quæ profanus violauerat furor, inſtaurari, atque iterum dedicari iuſſit: tum æſtimata damna, quantum quiſque paſſus eſſet, ſuo ſumptu refecit. bonus omnino paſtor, et Princeps, qui priuatorum vtilitati conſuluit, nec quicquã voluit de publica dignitate deperdi.

COLLEGIVM. CONFLVENTINUM.

DVO priore anno, unus altero, exceſſerunt e vita. ex illis ſacerdos, qui quod quintum iam & vigeſimum annum in hoc ſaxeto elaborarat, in ſummis temporibus Diuino munere ſuum ſibi præſagiſſe exitum videtur. itaque ad eum ſe multis ante diebus auide comparabat. Supremo die, ſacris, quibus iamdudum propter dolorem capitis abſtinuerat, cum ſe extremum facere diceret, operatus eſt. tum externos,

domeſticoſq. comiter conſalutans, valere
iuſſit. adiecit, non dubitare ſe, quin poſtero di
multis & ſpectaculo foret. ita factum: inter
apoplexia correptus, paucis poſt horis extin
tus poſtridie, vti prædixerat, admirationi
plo omnibus fuit: contemplantibus quam
vita humana, quæ tam breui frangitur. Poſte
no Patrem Bernardum Vinandiũ amiſimus.
quias cohoneſtarũt viri feminæq. eo amoris
certamine, vt facile appareret, communem
lugeri. eodem anno vbi auditum eſt de morte
Michaelis Lauretani, qui Romæ primus Colle
manici Rector, & quaſi exemplar regendi
pauci eius alumni, qui hinc non procul abſunt,
nici parochiue, quanta maxima potuerunt
tione deſiderij, & officij ſignificatione, hon
eius funus ſollemni ritu celebrarunt. Archie
fundator noſter pro vetere ſua erga nos
templi ornatum auxit, binas campanas don
crauitq. ſed & adiectum eidem templo decu
parabile. Id eſt, peruetus & multis nobilitatu
culis ſimulacrum Deiparæ Virginis, cuius do
trecẽtos ante annos, in ea, quã colimus æde. H
cum Brandeburgicus Albertus nefarium bel
plis ſacriſq. imaginibus indicit, in præter
Lagonũ proijcitur: ſed mulier, quæ cum fuiſſe
pedibus, huc confugiens receperat greſſum,
memor, clam extractum, domi honorifice aſſe
moriens, marito ex Senatorio ordine, licet
in extremis mandatis diligenter commen

etia

etiam i
re non
eius fil
bi, quen
cõſilio
liam a
nere co
Belgiu
plo add
fructus
bus ex
conuer
quium
Hebræ
ſtianan
dicitia
crata c
brior.
merca
vel qu
licam
re glo
tius
Schol
tiũ, pr
aliqu
ſerico
æuo f
rum
adiut

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

etiam ipſe, vxoris reſpectu, an Dei inſtinctu attrecta-
re non auſus, in pretio habuit. non ſine præmio. tres
eius filij ad Catholicam religionem ſe aggregarunt.
hi, quemadmodum noſtrorum olim diſciplina, ita nūc
cōſilio vtuntur. duo ſacerdotio præditi: tertius in Gal
liam a patre miſſus ad hæreticorum caſtra, mutato iti
nere conſilioq. vt ſub Parmenſium Duce mercatur, in
Belgium profectus. Hoc igitur decus & tutamen tē-
plo additum. ex quo effectum, vt maior quam antea
fructus manarit in externos. Duo Canonici e primori
bus exercitiorum ope ad caſtiorem vitam e liberiore
conuerſi. Duo ad Catholici officij terminos & obſe-
quium Romanum erga Pontificem, quod exuerant.
Hebræus adoleſcens e perfidiæ tenebris ad lucē Chri
ſtianam. Mulierculæ aliquot e luſtrorum cœno ad pu
dicitiam. Roſariorum, agnorum q. cæleſtium in conſe-
crata cera, & aquæ piacularis vſus, quam antea cele
brior. Tradita multis in locis fidei elementa. e qua
mercatura hæc appendix: vel quod excitati parochi,
vel quod plerique ſalutaris impreſſione ſigni Catho-
licam fidem profiteri, quod pudebat olim, hoc tempo-
re gloriantur. Vſus Sacramentorum frequentior. To-
tius vitæ noxas eluerunt vno anno duodetriginta.
Scholaſtici ſexaginta. Magna enim pietas adoleſcen-
tiū, præſertim e Sodalitio Virginis religioſam vitam
aliquot ex ijs amplexi: multo plures meditantur. Mi-
ſericordiæ opera nō neglecta. inſtauratum noſocomiū
æuo fluxum: longumq. ad tempus ægrotorum paupe-
rum neceſſitati ſubuentum. frequentatus carcer, &
adiuti qui capite damnabantur. Tres ſuperiore anno,

poſteriore quattuor: quibus omnibus ab hære- dem traductis, breue mortis ſupplicium ſemp- vitæ principium tulit.

SEDES. PADERBORNENS

ETSI *inter Paderbornenſes videtur comm- vt ne nobis ſe tractandos committant: fere omnes fugitant & auerſantur: fructus ta- confitentibus communicantibuſq. fuit minime nendus. Generales confeſſiones exceptæ ad cent- Catholicam religionem nonnulli adſcripti. Virg- dicata e diaboli ſutelis erepta. Multi e concubi- contubernio extracti. Confirmati ſacro oleo ab E- po Harlemenſi (quod quadrageſimum ante ann- hac vrbe erat fieri deſitum) pæne ducenti. Conc- ra & infrequens. Accidit tamen aliquando, v- in ea noſter inuectus eſſet in temeritatem fre- ter iurãtium, & adiunxiſſet cautionem: moxq. ci, qui interfuerant, retulißent quæ audierant C- libus, nec ſatis expreſſe: eorum rogatu eadem c- fuerit iterãda: quæ ita probata eſt, vt temerari- iurandi remedia deſcripta domum retulerint, - cilius meminiſſent. Ergo hæc de ciuibus perm- De diſcipulis vero illa. Ii nunc circiter quadring- libros hæreticos inflammant. eos, quorum vt- hoſpitio (ſunt enim plerique alienigenæ) ad p- tem incendunt. De ſacro Euchariſtiæ ferculo ſo- pompa per vrbem circumferendo cum agitar- vix quiſquam repertus e populo (paucis exc-*

Eccle-

Eccleſia
ſtri, vt
vam inſt
rorum p
ro ordin
inſignia
bicinum
caput fi
cet inui
quid acc
quidē M
nicus, p
naſteric
bis ann
quam i
reliquit

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Eccleſiaſticis) qui ſaltem annueret : quo magis noſtri, vt rem claram expectatamq. facerent , pompam inſtruendam curarunt ornatu comitatuq. puerorum perilluſtri. ij fuere ducenti. quorum aliqui miro ordine præferebant Chriſti exceſſus & cruciatus inſignia. agmen claudebat Muſicorum chorus & Tubicinum, ea celebritate & magnificentia, & , quod caput fuit, ſpecie pietatis , vt e multorum oculis , licet inuitorum, lacrimæ excuterentur . Ceterum aliquid acceſſit ad noſtram rem domeſticam . Decanus quidē Monaſterienſis, idemq. Paderbornenſis Canonicus præter quattuordecim talerorum millia Monaſterienſi legata Collegio mox futuro, nonnullos nobis annuos fructus , omnemq. eam ſupellectilem , quam in hac vrbe habebat , moriens teſtamento reliquit.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN